

תורתך שאלתי

עיון בפרשת השבוע, בדרך שאלות ותשובות
גליון מס' 194 לפרשת בלק תשפ"ה

כניסת חג צאת החג

20:32	19:21	חיפה
20:30	19:27	תל אביב
20:28	19:11	ירושלים
20:28	19:30	באר שבע

לֹא אוֹכֵל לַעֲבֹר אֶת פִּי ה' אֱלֹהֵי [כב, יח]

רבי אלחנן וסרמן, בקונטרס דברי סופרים, ביאר את חטאו של בלעם, שלא היתה לו מניעה לעבור על רצון ה', אלא רק לעבור את פי ה', דהיינו ציווי מפורש.

את בלעם עיכבו בכמה מיני עיכובים. בתחילה האתון נטתה מהדרך, לאחר מכן מחצה את רגלו אל הקיר, ובסוף הגיע מלאך ה' וחרבו שלופה בידו. אם היה בלעם הולך ללא מכשולים, לא היתה הקללה מעומק הלב.

לאחר שהתייגע בדרך, התכוון בכל ליבו בקללה. וממילא כשהקב"ה הפך קללתו לברכה, היתה ברכה זו מעומק הלב.

כִּי יִדְעֵתִי אֶת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבָרֵךְ וְאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאֵר [כב, ו]

מדוע בברכה כתב 'מבורך' בהווה, ואילו בקללה כתוב בעתיד 'יואר'?

זרע שמשון: רש"י כותב שמידה טובה מרובה ממידת פורענות, וכשיש מידה טובה הקב"ה ממהר להביאה (עיון שמות ד, ז).

לפי זה, ביאור המילים 'אשר תברך', שאז הוא כבר 'מבורך'. אבל הפורענות אינה כך, אלא 'אשר תאור' הוא 'יואר' רק לאחר מכן, משום שהקב"ה לא ממהר להביא את הפורענות.

לקבלת העלון שלחו את המילה 'מעוניין' או לחצו כאן

office@shaalti.co.il 052-9453811

וַיֹּאמֶר בְּלָעָם אֶל מְלָאֲךָ ה' חֲטָאתִי

[כב, לד]

רבי חיים קניבסקי: (טעמא דקרא) אמירתו 'חטאתי' אינה וידוי וחרטה. אלא כפי שאמר בהמשך: "חטאתי כי לא ידעתי כי אתה ניצב לקראתי בדרך". בלעם אמר למלאך שאם היה יודע שיתפוס אותו לא היה עושה זאת. אבל לא התודה על עצם החטא.

אמנם בזוהר מבואר שבלעם התוודה באמת. כתוב שם שבלעם ידע סוד גדול מאד, שכשאדם מודה ואומר 'חטאתי' אינו מסור ביד אחר, ואף לא ביד מלאך, אלא רק ביד הקב"ה.

לָכֵן אֵינֶעֱצֶךָ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעִמָּךְ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים [כד, יד]

רש"י: ומה העצה? אלהיהם שונא זימה הוא, בלעם השיא עצה זו להכשילם בזימה.

היכן רש"י ראה זאת בפסוק?

זוהר התורה: ישראל שנשא גויה הוולד הולך אחר האם. בלעם רצה לערב את ישראל עם הגויים, שכתוצאה מכך יהיו ילדיהם גוים, כפי שאכן הצליח.

דבר זה מרומז בפסוק, שכתוב 'אשר יעשה העם הזה לעמך', דהיינו שהעצה שנתן להפוך את העם הזה לעם שלך, ע"י שיינשאו לבנות מואב וילדיהם יהיו מואבים.

וַיֵּרָא בָּלֶק בֶּן צָפּוֹר אֶת כָּל אֲשֶׁר
עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאַמְרֵי [כב, ב]

**מדוע רק בפסוק ד' כתוב "ובלק בן
ציפור מלך למואב בעת ההיא", ולא
בפסוק זה, בפעם הראשונה שהזכיר**

את בלק?

רבי חיים קניבסקי: מתחילה בלק לא מלך,
אלא רק לאחר שעורר אותם על הסכנה
מבני ישראל והכניס למואב פחד כדי
להתכונן למלחמה בבני ישראל. רק אז מינו
אותו למלך, וזו כוונת התורה במילים 'וירא
בלק ויגר מואב, ורק אחר כך נעשה מלך.

לא תלך עמָהֶם לא תֵּאָר אֶת הָעַם

כִּי בָרוּךְ הוּא [כב, יב]

רש"י: "אמר לו: אם כן, אקללם במקומי. אמר
לו: לא תאור את העם. אמר לו: אם כן, אברכם.
אמר לו: אינם צריכין לברכתך, כי ברוך הוא.
משל אומרים לצרעה לא מדובשיך ולא
מעוקציך."

המשל אינו דומה, שהרי הצרעה

מביאה את הדבש עם העוקץ, אבל

בלעם בא רק לברכם?

פה קדוש: ברכות בלעם היו מכוונות רק
לגשמיות, ובברכות על גשמיות יש עוקץ.

וַיַּחַר אֶף בָּלֶק אֶל בָּלָעַם [כד, י]

**מדוע חרה לו כעת יותר מבפעמים
קודמות, הרי מתחילה בלעם אמר
'אשר ישים האלוקים בפי... אשמור
לדבר' ובכל זאת בלק לקח אותו?**

רבי חיים סולבייצ'יק: לאורך כל הדרך
היתה לבלק תקוה שאולי בשלב מסוים
יוכל לקלל. משהגיע לשלב שבו בלעם
אמר: 'מְבָרְכִיךָ בָרוּךְ וְאַרְרִיךָ אָרוּר'
(בפסוק הקודם), כעס משום שהבין
שלעולם לא יקלל את עם ישראל, משום
שאז הוא מקלל את עצמו, ולכן כעס.

**כִּי יִדְעֵתִי אֶת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מִבְּרָךְ
וְאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאֵר [כב, ו]**

**מדוע כתבה התורה 'מבורך' בהווה,
ולא כתבה 'יבורך', בלשון עתיד?**

רבי חיים קניבסקי: ספורנו כתב שלבלעם
לא היה כח לברך, אלא רק לקלל. על כך
כתבה התורה 'את אשר תברך', הוא יהיה
'מבורך', עוד לפני כן.

לקבלת העלון שלחו את המילה 'מעוניין'
לוואטסאפ 052-9453811 או למייל
office@shaalti.co.il

**נָאֻם בָּלָעַם בְּנוֹ בְּעֹר וְנָאֻם הַגִּבֹּר
שֶׁתֵּם הָעֵין [כד, ג]**

מדוע לא פתח במילים "קום בלק

**ושמע", כבנבואה הקודמת (כג, יח)?
משך חכמה:** משום שבנבואה זו התנבא
על דוד 'ותנשא מלכותו', שטובה לבלק,
שהרי רות סבתו של דוד יצאה ממואב.

רוצה להיערך לשבת עם רעיונות
ודברי תורה לפרשת בלק? לחצו כאן

**מֶה טָבוּ אֱהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֶתֶיךָ
יִשְׂרָאֵל [כד, ה]**

האדמו"ר רבי חיים מצאנז ערך מגבית
צדקה בקרב כמה גבירים.
אחד העשירים אמר לו שניתן להסתפק
בתרומתו, שעומדת ביחס לתרומת גביר
אחר, שעושרו רב משלו.
השיב לו הרבי: כתוב 'מה טובו אהליך
יעקב', רש"י מפרש: "ראה שאין פתחיהם
מכוונים זה כנגד זה". 'פתח' בהקשר
זה מתייחס לצדקה, כפי שכתוב "פתח
תפתח את ירך" (דברים טו, ח).
משמעות "שאין פתחיהן מכוונים זה
כנגד זה" - **שאין אדם מעריך את
נדיבותו בהשוואה לזולתו**, אלא **כל
אחד תורם לפי יכולתו והשגתו**.